

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie**

Bakalářská práce

PROBLEMATIKA ZAMĚSTNANOSTI ŽEN PO RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ NA TRHU PRÁCE

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Maliňáková

Autor práce: Eva Šťastná

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: III.

2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

vlastnoruční podpis autora bakalářské práce

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Lucii Maliňákové za cenné rady, připomínky
a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	5
1 TRH PRÁCE	6
1.1 Institucionalizace trhu práce	6
1.2 Vývoj postavení žen na trhu práce.....	7
1.2.1 19. století.....	8
1.2.2 50. léta 20. století	8
1.2.3 70. - 80. léta 20. století.....	9
1.2.4 90. léta 20. století až po současnost	10
1.3 Kulturně vytvořené rozdíly mezi pohlavími (gender role)	11
1.4 Rovné pracovní příležitosti mužů a žen.....	13
2 ZAMĚSTNANOST ŽEN NA TRHU PRÁCE PO RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ	14
2.1 Nezaměstnanost	15
2.2 Rizikové skupiny na trhu práce.....	16
2.3 Přístupy společnosti k otázce zaměstnanosti žen.....	17
3 EMPIRICKÝ VÝZKUM.....	20
3.1 Výzkumný cíl	20
3.2 Výzkumný vzorek.....	21
3.3 Výzkumné prostředí.....	22
3.4 Rámec výzkumného šetření	23
3.5 Vlastní výzkumné šetření.....	24
3.5.1 Analyzovaný skupinový rozhovor	24
3.6 Shrnutí výzkumu	39
3.7 Diskuze	40
ZÁVĚR.....	41
Seznam použitých zdrojů.....	43
Abstrakt.....	45

Úvod

Moje bakalářská práce nese název „Problematika zaměstnanosti žen po rodičovské dovolené na trhu práce“. Toto téma jsem si vybrala, protože se mě jako ženy a potenciální matky, která se jednou bude chtít vrátit a uspět na trhu práce, dotýká.

Přestože se dnes zavedla řada opatření proti diskriminaci žen v oblasti politické, sociální i pracovní, stále dochází k porušování rovnosti mužů a žen, a to zejména na pracovním trhu. Nezaměstnaností nejsou všichni občané zasaženi stejnoměrně. Některé skupiny občanů jsou ohroženy nezaměstnaností více než ostatní. Do těchto rizikových skupin patří také ženy, především mladé ženy po ukončení studia, matky s dětmi do 15-ti let a ženy starší 50-ti let.

Asi nejzřetelnější projev znevýhodnění mezi muži a ženami je nerovnost v profesním životě. Ženy bývají obsazovány na nižší posty a příliš často se od nich neočekává, že budou vykonávat práci na vyšších nebo vedoucích pozicích. Ty jsou většinou obsazována muži.

V teoretické části se orientuji na ženy po rodičovské dovolené. Tuto skupinu žen mezi ženami považuji na trhu práce za nejvíce ohroženou diskriminací. V teoretické části chci upozornit na znevýhodnění žen po rodičovské dovolené na trhu práce. V první kapitole charakterizuji trh práce a zabývám se historickým vývojem postavení ženské pracovní síly. Dále se zaměřuji na současnou situaci žen na trhu práce a jaký vliv zde představují kulturně vytvořené rozdíly mezi muži a ženami. Zda jsou pracovní příležitosti pro obě pohlaví rovné a v jakých situacích se můžeme setkat s diskriminací. V další kapitole se věnuji zaměstnanosti žen po rodičovské dovolené. Definuji zde nezaměstnanost a uvádím rizikové skupiny na trhu práce, mezi které patří i ženy s dětmi. Zmiňuji také přístupy společnosti k otázce zaměstnanosti žen.

V praktické části se věnuji empirickému výzkumu. Jako metodu výzkumného šetření jsem si vybrala kvalitativní techniku sběru dat v podobě skupinového rozhovoru. Cílem výzkumného šetření je zjistit, nakolik se představy mužů o rodičovské dovolené shodují nebo naopak rozcházejí s tím jak tuto dobu skutečně ženy prožívají. Výzkumný vzorek tvořily čtyři manželské páry s malými dětmi.

Ve své bakalářské práci vycházím z odborné literatury, která se vztahuje k této problematice. Dále také čerpám informace z internetových stránek.

1 Trh práce

„Trh práce má určité znaky podobné trhu statků a služeb, avšak v určitém ohledu se od něho významně liší. Práce nemá stejnou povahu jako jiná zboží. Její specifická je dána tím, že ji vykonávají lidé, s nimiž je neoddělitelně spjata. Lidé se odlišují od ostatních výrobních faktorů, protože jsou nadáni vůlí a myšlením a mají svá práva. Díky svým zvláštnostem je tento trh velice častým předmětem státních zásahů nebo východiskem pro politické střety.“¹

„Trhy práce jsou, stejně jako jiné trhy, řízeny silami nabídky a poptávky. Člověk jako vlastník výrobního faktoru práce nabízí službu práce na trhu práce. Výrobci si službu práce – spolu se službami ostatních výrobních faktorů – najímají, aby mohli vyrábět zboží. Poptávka po práci je na rozdíl od poptávky po zboží poptávkou odvozenou: poptávka firem po práci pokrývačů je totiž determinována spotřebitelskou poptávkou po nových střechách. Nabídku práce určuje spotřebitelova volba nejužitečnější kombinace času pracovního a volného.“²

„Jednou z konkrétních forem trhu práce jsou úřadovny práce, jinou formou všechny podoby inzerce poptávky po práci, tj. nabídky pracovních míst, a nabídky práce ze strany těch, kteří práci hledají.“³

„Trh práce je tvořen třemi základními faktory: nabídkou práce, poptávkou po práci a cenou práce – mzdou. Trh práce je tedy na jedné straně ovlivňován poptávkou po pracovních silách vycházející z celkové hospodářské a sociální politiky a na druhé straně nabídkou pracovních sil.“⁴

1.1 Institucionalizace trhu práce

„Trh práce má ve skutečnosti velmi daleko k dokonalému konkurenčnímu aukčnímu trhu. To vyplývá především z toho, že je ve vysoké míře institucionalizován (jedná se o opatření a postupy, jejichž iniciátory jsou stát a zaměstnanci, zastoupení odbory). Projevem institucionalizace trhu práce je např. strnulost nabídky práce. Domácnost může volit jen mezi několika málo kombinacemi sazeb mezd a rozsahem nabídky práce (plný úvazek, nezaměstnanost, částečný úvazek, vedlejší pracovní poměr, atd.). Dále je nabídka práce významně ovlivňována působností odborů (kolektivní smlouvy) a státu (minimální mzdy

1 Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 7.

2 Brožová, D. *Společenské souvislosti trhu práce*, s. 13.

3 Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 7.

4 Jírová, H., *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 7.

apod.). Důležitým momentem strnulosti v nabídce práce je její strukturální heterogenita a z ní vyplývající segmentace trhu práce.⁵

„Společným jmenovatelem většiny změn, ke kterým na trhu práce dochází, je jeho postupná segmentace, vydělování jednotlivých částí. Tato segmentace není plošná, v některých souvislostech se projevuje více, v jiných méně, tzn. že pro některé sociální a profesionální skupiny má efekty výraznější, pro jiné méně výrazné. Důsledkem těchto procesů jsou změny v základních charakteristikách ekonomické aktivity.“⁶

„Určujícími trendy jsou zejména zvyšující se podíl ekonomicky neaktivních obyvatel s dominantním vlivem rostoucího podílu obyvatel v poproduktivním věku. Za pozornost stojí, zejména z hlediska dalšího vývoje bilance pracovních sil, také snižující se podíl dětí do 15 let.“⁷

„Zásadně je třeba rozlišovat mezi primárním a sekundárním trhem práce a mezi interními pracovními trhy jednotlivých firem a externím trhem práce, který zahrnuje území celého státu. Primární trh práce soustřeďuje lepší a výhodnější pracovní příležitost, s vyšší prestiží, s možností profesionálního růstu, vyššími výděly a větší jistotou zaměstnání. Sekundární trh práce soustřeďuje pracovní místa s nízkou prestiží, malými požadavky na kvalifikaci, nízkými výděly a značnou nejistotou zaměstnání. Interní trhy práce představují pracovní příležitosti uvnitř jednotlivých firem, mezi nimiž dochází k rozmisťování pracovníků zpravidla bez jejich propouštění. Na externím trhu práce se setkávají pracovníci, nabízející svoji pracovní sílu a kvalifikaci, s firmami nabízející volná pracovní místa.“⁸

„Trh práce je tedy trhem administrativně regulovaným, trh s byrokratickými prvky, nikoli dokonale konkurenčním aukčním trhem.“⁹

1.2 Vývoj postavení žen na trhu práce

„S počátkem průmyslové revoluce je spojen počátek intenzivního a exponenciálně se zvyšujícího využívání energie z fosilních (tedy neobnovitelných) zdrojů. Výrobce se odděluje od spotřebitele prostřednictvím trhu. Trh je jakási výměnná síť, rozvodný panel, který přispěl mohutně k růstu výroby. Oddělení výroby od spotřeby však přináší také hluboký konflikt mezi požadavky vyšších mezd, zisků a požitků ze strany výrobců. Důsledkem je potřeba

5 Tamtéž, s. 12.

6 Machonin, P.; Tuček, M. a kol., *Česká společnost v transformaci*, s. 70-71.

7 Machonin, P.; Tuček, M. a kol. *Česká společnost v transformaci*, s. 71.

8 Jírová, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 12-13.

9 Jírová, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 12.

vyrábět více a následně i stále více spotřebovávat. To zrodilo konzumní styl života, který je dnes působením reklamy vybičován do extrému.¹⁰

1.2.1 19. stol.

„Hospodářský život devatenáctého století dávno přestal probíhat lineárně, výroba se stále víc přenášela mimo domov, charakter práce (i rolí) se začal měnit. Proti tradičnímu tvrzení, že domácnost je pro ženu vlastní, se objevuje názor, že domov se pro ženu postupně změnil v past, protože se stále víc odcizovala společenskému dění a nedokázala reflektovat složitost nových vztahů v průmyslové společnosti.“¹¹

„Ženy tedy žádají možnost uplatnit se i mimo domov. Zpočátku se držely sféry, která souvisela s jejich tradičními činnostmi – ošetrovatelství, výchova. Proto se první ženy objevují jako placené hospodyně, učitelky a ošetrovatelky.“¹²

„V devatenáctém století měly všeobecně pozitivní revoluční přeměny na rodinu a zejména na postavení žen v ní rozporuplný dopad: zvedly sice všeobecně životní úroveň, oddělily však bydliště a pracoviště a učinily masy žen závislé na zaměstnání mužů. Ženy, nemohouce být dále přímými spolupracovnicemi mužů v produkující domácnosti, staly se poskytovatelkami obsluhy jejich pracovní síly.“¹³

1.2.2 50. léta 20. stol.

„Západní společnosti ve snaze konsolidovat (tradičně rozvrženou rodinu, otřesenou nepřítomností mužů a mobilizací žen do válečného průmyslu v první polovině čtyřicátých let) a zastavit poválečnou vlnu rozvodů, zaváděly se postupně sociální dávky a přídavky k platu, které měly konsolidaci napomoci tím, že zdržovaly ekonomický propad početnějších rodin s jediným živitelem. Rozdílný mužský a ženský úděl byl brán za jistý, stejně jako to, že přirozená seberealizace ženy je v mateřství.“¹⁴

„Česká společnost plula na jiné vlně. Revoluční převrat, jenž nás od západních společností odřízl v roce 1948, měl na štítě rovnost a osvobození. Byl však skrytě, leč silně

10 Nováček, P. *Člověk a česká společnost na prahu 21. století*, s. 34.

11 Osvaldová, B. *Česká média a feminismus*, s. 19.

12 Osvaldová, B. *Česká média a feminismus*, s. 20.

13 Možný, I. *Rodina a společnost*, s. 176.

14 Tamtéž, s. 180.

nepřátelský k rodině.“¹⁵

„Když většina žen kolem roku 1950 nastoupila do zaměstnání, byly považovány za levnou a nekvalifikovanou sílu. Znárodnění, které se všeobecně chápe jako pohřebiště vyspělého kapitalismu, však zabodlo dýku do zad hlavně mužům. Postihlo hlavně vlastníky a malé podnikatele, což byli zejména muži. Byli zbaveni prestiže. Chlap ztratil pozici hlavního živitele a byl z toho také dost traumatizován. Po měnové reformě v roce 1953 přišla drtivá část domácností o dlouholeté úspory a průměrná rodina se dvěma dětmi nemohla při nových cenách vystačit s příjmem jednoho živitele. Dál se tak posiloval model dvoukariérového manželství. Jelikož stát usiloval o plnou celoživotní zaměstnanost žen, nechal také budovat další školky a jesle.“¹⁶

„Vládní politika se však už po několika letech začala tiše obracet. Ukázalo se, že totální mobilizace ženské pracovní síly je ekonomicky problematická: matky malých dětí velice často chyběly v zaměstnání pro časté onemocnění dětí a – což bylo nejhorší – náklady na jedno místo pro dítě v jeslích se ukázaly být vyšší, než činila kapitalizovatelná nadhodnota z práce zaměstnané ženy. Stát zkrátka shledal, že na kratičkou mateřskou a malé děti v jeslích těžce doplácí. Protože už ale i mzdy mužů byly sníženy natolik, že základní životní úroveň udržela jen rodina, kde byli zaměstnáni oba, muž i žena, nebylo ani ekonomicky možné ženy z úřadů a škol, z průmyslu a zemědělství prostě demobilizovat zpět. Hledal se tedy kompromis a ten se od poloviny šedesátých let začal otevírat v prodlužující se mateřské dovolené. Pediatri, psychologové a pedagogové začali znovu objevovat, že malé dítě potřebuje matku.“¹⁷

1.2.3 70. - 80. léta 20. stol.

„Kritika názoru, že přirozenost velí každé ženě stát se matkou a mateřství vyžaduje nerozptylovanou pozornost k potřebám dítěte až do jeho dospělosti, jako účelové ideologie, na níž je postavena mužská dominace a vykořisťování žen muži, se stala vůdčí ideou feminismu už od počátku sedmdesátých let.“¹⁸

„Uvažovalo se i o jiném způsobu zastoupení matky v domácnosti někým jiným. Že by ten někdo jiný mohl být i otec, to je idea, která se vynořila ve Švédsku v sedmdesátých letech minulého století. Umožňuje rozložit péči o dítě na oba rodiče. Otec může převzít i hlavní část

15 Srov. Možný, I. *Rodina a společnost*, s. 180.

16 Čáp, J. *Sto let českých žen*. [online].

17 Možný, I. *Rodina a společnost*, s. 181.

18 Tamtéž, s. 184.

péče o dítě a uvolnit matce možnost návratu do zaměstnání. Skandinávský model tedy klade důraz na to, aby mateřské dávky byly nahrazeny dávkami rodičovskými, které může pobírat i otec. U nás byla mateřská dovolená změněna na rodičovskou dovolenou v roce 2001.¹⁹

„Od osmdesátých let minulého století narůstající řada studií dokládala, že pro rostoucí dítě naopak matka která s ním není uzavřena mezi čtyři stěny, přináší ze světa svého zaměstnání více podnětů, než by mu jinak mohla dát.“²⁰

„Ačkoliv byla česká společnost na konci 80. let velmi vzdálena rovnému postavení mužů a žen, ženská účast na trhu práce nebyla v rámci centrálně plánované ekonomiky s „nulovou nezaměstnaností“, pracovními smlouvami na dobu neurčitou a více či méně dostupnými zařízeními předškolní péče a výchovy nijak ohrožena. Podíl žen (a matek) na celkovém počtu zaměstnaných byl v evropském srovnání vysoký.“²¹

1.2.4 90. léta 20. stol. po současnost

„Sociální postavení žen v české společnosti je určeno především jejich vysokou zaměstnaností, která se v posledních dvaceti letech téměř shoduje se zaměstnaností mužů. Vysokou zaměstnanost žen si vyžádala poválečná industrializace. Rozvoj těžkého průmyslu a strojírenství vyvolal nutnost využití všech zdrojů pracovních sil.“²²

„Situace u nás se výrazně liší od situace v západních společnostech, kde zaměstnanost žen není zdaleka tak vysoká jako u nás. Ženy ve své většině zůstávají s malými dětmi doma daleko déle než u nás a výrazný podíl jich pracuje pouze na částečný pracovní úvazek. U nás je také daleko vyšší feminizace některých profesí. Oproti tomu platová diskriminace je na celém světě zhruba stejná.“²³

„Ženy, kterým na jejich povolání a nepřerušené kariéře opravdu záleží, se stále častěji rozhodují pro bezdětnost. Tlak na zvyšování produktivity a stoupající soutěživost v globalizující se ekonomice spíše zužoval prostor pro pohodlnou kombinaci mateřství se zaměstnáním. Prakticky ve všech společnostech našeho kulturního kruhu došlo k výraznému poklesu porodnosti. Pokles je sumovaným výsledkem hledání, zkoušení různých modelů a diferenciací strategií mladých párů. Jistá řešení se vynořují ve vzrůstajícím podílu práce v nekonvenčním pracovním uspořádání – plovoucí pracovní doba, práce doma u počítače na

19 Možný, I., *Rodina a společnost*, s. 192.

20 Tamtéž, s. 184.

21 Hašková, H. *Rodinná a institucionální péče o předškolní děti v české společnosti mezi lety 1945 - 2006*. [online].

22 Machonin, P.; Tuček, M. a kol. *Česká společnost v transformaci*, s. 261-262.

23 Šanderová, J. *Sociální stratifikace*, s. 164.

síťovém připojení a zejména práce na částečný úvazek, považována u matek malých dětí v některých vyspělých zemích za standardní uspořádání.²⁴

„Jisté naděje jsou také vkládány do mužů, kteří po několika měsících převezmou od matek rodičovskou péči o dítě a nastoupí na pracovní dovolenou, využívající zákonného nároku na rodičovskou dovolenou. Takových mužů je však poměrně málo. Menší zátěž při péči o odrostlejší děti (anebo jen jedno dítě) vede často i k použití tohoto období ke zvýšení kvalifikace, k dostudování či dosažení vyššího stupně univerzitního vzdělání dálkovou formou studia, či k využití volné kapacity při nedobrovolné ztrátě a nezaměstnanosti – ať už otce, anebo matky – k péči o rodinu“²⁵

1.3 Kulturně vytvořené rozdíly mezi pohlavími (gender role)

„Genderová role označuje soubor určitých pravidel (většinou nepsaných, neformálních), které předepisují určité typy chování pouze ženám a jiné pouze mužům. Např. většina společnosti považuje za správné, když žena zůstane s dítětem na mateřské dovolené a muž chodí do zaměstnání. Pokud je tomu v některých rodinách obráceně, už to jako správné vnímáno není.“²⁶

„Že se lidská bytost liší ve svém chování a charakteru podle toho, je-li ženského nebo mužského rodu, je značně triviální pozorování. Všechny známé kultury také dokládají rodově založenou dělbu práce a větší vliv mužů na sociální konstrukci reality: určitým pracím i určitým rysům chování, které byly označeny jako mužské, byl také všude přisouzen vyšší status, ač se v různých kulturách různí.“²⁷

„Pro pojem gender se dosud nenašel adekvátní český ekvivalent, je to souhrn vlastností a chování, které jsou v rámci určitého společenství spojeny s muži či s ženami. Právě gender odkazuje na sociální rozdíly, které jsou podmíněny sociálně a kulturně, což znamená, že se mohou měnit a mohou být v rámci jednotlivých kultur rozdílné. Z toho vyplývá, že rozdíly nejsou neměnné.“²⁸

„Již delší dobu se vedou odborné diskuse o tom, zda rozhodující a převažující vliv při vytváření rozdílů mezi muži a ženami má společnost (sociální zkušenost) či biologické faktory. V této souvislosti je třeba zmínit, že je nutné rozlišovat mezi genderem a pohlavím,

24 Šanderová, J. *Sociální stratifikace*, s. 191-194.

25 Tamtéž, s. 194-196.

26 Osvaldová, B. *Česká média a feminismus*, s. 132.

27 Možný, I. *Rodina a společnost*, s. 167.

28 Halásková, R. *Kapitoly ze sociální politiky*, s. 115-116.

které je souborem biologických vlastností specifických pro muže či ženy.²⁹

„Nepřehledná řada studií empiricky doložila, že děvčátka jsou vychovávána jinak než chlapci: od nejtělejšího věku očekávání rodičů dítěti signalizují, jaká jiná očekávání se na ně budou vztahovat podle toho, zda dospěje v muže anebo v ženu, a tím v něm rozvíjejí mužský anebo ženský stereotyp chování. Jiné studie (pro nízký výskyt věci samé nečetné) říkají, že pokud je chlapec důsledně vychováván jako dívka a naopak, vtiskne se tato výchova do jeho charakteru a rozvine v něm rysy opačného pohlaví: rodiče mohou ovlivnit kulturou tradované rysy maskulinity a femininity. Na druhé straně ale četné studie ukázaly limity takového působení. Přinesly doklady o selhání úsilí vychovat děvče jako chlapce či naopak, a tyto případy se zdají čtenější než úspěchy takového úsilí. Jinak orientované studie přinesly doklady o rozdílech chování založených v genetickém základě pro chování lidského samce a lidské samice. Pozorování primátů a experimenty s nižšími savci pak dále ukazují na genetické zakotvení rozdílů mezi muži a ženami.“³⁰

„Pokud jde o různý status mužů a žen ve společnosti, hovořilo se donedávna zcela běžně o tzv. přirozené dělbě práce. Vždyť muži jsou přeci svými biologickými charakteristikami předurčení k tomu, aby zabezpečovali rodinu po materiální stránce a aby řídili společnost, zatímco doménou žen je péče o domácnost a výchova dětí.“³¹

„V české společnosti je silné povědomí o rozdělení mužských a ženských (genderových) rolí v rodině charakterizováno kulturně zakotveným stereotypem, podle kterého většina zodpovědnosti v rodině (např. domácí práce, péče o děti a seniory v rodině) leží na bedrech ženy, a úlohou muže je její finanční zabezpečení. České ženy mají v rodinách tradičně silnou pozici. Lidé věří mýtu přirozenosti, podle kterého je tradiční role ženy jako matky a pečovatelky o rodinu a děti považována za biologicky danou, a tudíž přirozenou a neměnnou. Tento přístup však ve svých důsledcích vede k neúměrnému dvojímu zatížení žen a k nesouladu mezi rodinným a pracovním životem. Ženy totiž musí současně zvládat práci i rodinu, neboť udržení životního standardu rodiny vyžaduje dva paralelní příjmy. Diskriminace žen na pracovním trhu se tak odvíjí od presumpce jejich stávajících či budoucích rodičovských a rodinných povinností.“³²

29 Halásková, R. *Kapitoly ze sociální politiky*, s. 116.

30 Možný, I. *Rodina a společnost*, s. 167-168.

31 Šanderová, J. *Sociální stratifikace*, s. 22.

32 Halásková, R. *Kapitoly ze sociální politiky*, s. 117-118.

1.4 Rovné pracovní příležitosti mužů a žen

Rovné pracovní příležitosti mužů a žen znamenají „neexistenci překážek pro účast na ekonomickém, politickém a sociálním životě na základě pohlaví.“³³

„Teorie rovnosti mužů a žen důsledně vychází z respektu k odlišnostem mezi muži a ženami a potlačuje jakékoliv snahy tyto odlišnosti zastírat nebo bagatelizovat. Uznává přitom nejen odlišnosti biologické a fyzické, ale i rozdíly dané různými vzorci chování, růzností sociálních funkcí a rolí, odlišnými životními aspiracemi a prioritami. Podstatou teorie rovnosti mužů a žen je právo na stejnou míru příležitostí dosáhnout životního uspokojení, které bývá zpravidla u mužů a žen představováno preferencí odlišných životních hodnot. Základními obecnými předpoklady dosažení stejné míry životního uspokojení je zejména možnost rovného přístupu mužů a žen ke zdrojům veřejných financí, ke zdrojům veřejné moci, resp. k odpovědnosti za její výkon, rovného přístupu ke vzdělání a k zaměstnání.“³⁴

„Prvním mezinárodně právním nástrojem, v němž se objevila definice diskriminace na základě pohlaví, resp. diskriminace žen, byla Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen z roku 1979. Podle této úmluvy se diskriminací žen rozumí jakékoli činění rozdílu, vyloučení nebo omezení provedené na základě pohlaví, jehož důsledkem nebo cílem je narušit nebo zrušit uznání, požívání nebo uplatnění ze strany žen, bez ohledu na jejich rodinný stav, na základě rovnoprávnosti mužů a žen, lidských práv a základních svobod v politické, hospodářské, sociální, kulturní, občanské nebo jiné oblasti.“³⁵

„Počátky vládní politiky rovných příležitostí žen a mužů v samostatné České republice sahají do 90. let 20. století, kdy se součástí právního řádu ČR stala Úmluva OSN o odstranění všech forem diskriminace žen (1993) a kdy se Česká republika přihlásila k závěrům čtvrté světové konference OSN o ženách, konané v Pekingu v roce 1995 (tzv. Pekingské akční platformě) a k dalším mezinárodním dokumentům. Tím na sebe česká vláda převzala i závazek zabývat se otázkami rovného postavení mužů a žen.“³⁶

„K výraznému posílení politiky rovných příležitostí a rovnoprávného postavení obou pohlaví došlo v roce 1998 zřízením oddělení rovnosti mužů a žen na Ministerstvu práce a sociálních věcí, které vykonávalo koncepční a koordinační roli. Ve stejném roce byl přijat vládní program „Priority a postupy vlády při prosazování rovnosti mužů a žen“. Od roku 1998 se otázkou rovných příležitostí mužů a žen začala zabývat též Rada vlády pro lidská práva,

33 Osvaldová, B. *Česká média a feminismus*, s. 134.

34 MPSV. *Princip rovného zacházení s muži a ženami v zaměstnání*. [online].

35 Halásková, R. *Kapitoly ze sociální politiky*, s. 115.

36 Ministerstvo pro lidská práva a menšiny. *Souhrnná zpráva o plnění priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže za rok 2007*. [online]. s. 1.

konkrétně její Výbor pro odstranění všech forem diskriminace žen. Dalším významným krokem bylo v roce 2001 zřízení samostatného poradního orgánu vlády pro otázky rovného postavení žen a mužů – Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů.³⁷

„Nejzřetelnější nerovnosti mezi muži a ženami se odehrávají v oblasti zaměstnání a trhu práce. Mezi nejzávažnější problémy patří přetrvávající diskriminace žen, která spočívá zejména v segregaci pracovního trhu podle pohlaví včetně feminizace některých odvětví, v nižších výdělcích žen a jejich mzdovém znevýhodňování, v obtížnějším dosahování řídicích a rozhodovacích pozic jak v soukromé, tak veřejné sféře, ve skryté diskriminaci osob pečujících o děti, hlavně žen, a v neposlední řadě i v tendenci preferovat při propouštění ženy.“³⁸

„Podstatou principu rovného zacházení s muži a ženami je zákaz diskriminace zaměstnanců z důvodu jejich příslušnosti k pohlaví. V zájmu vyloučit tuto diskriminaci jednoznačně a důsledně, je její zákaz formulován včetně dodatku, že diskriminační jednání není ospravedlnitelné tím, že zaměstnavatel poukáže na rodinný nebo manželský stav uchazečky či uchazeče o zaměstnání, resp. na obtíže, které se zřejmě dají očekávat nebo existují při zaměstnávání občanky/občana, vykonávajícího souběžně se zaměstnáním povinnosti k rodině nebo/a dětem.“³⁹

„V české společnosti došlo k pozitivním změnám v postavení žen a mužů zejména na poli legislativy. Nicméně příležitosti mužů a žen v ČR zůstávají i nadále nerovné. Míra nezaměstnanosti žen je vyšší než u mužů. Ženy jsou také znevýhodněny nižší sazbou průměrného hodinového hrubého výdělku oproti mužům. Dále se ženy více potýkají s problémy při sladování rodinného a pracovního života. O tom svědčí počet mužů pobírajících rodičovský příspěvek a míra zaměstnanosti rodičů s dětmi do 12 let.“⁴⁰

2 Zaměstnanost žen na trhu práce po rodičovské dovolené

„Listina základních práv a svobod stanoví, že občané jsou si rovni v právech i povinnostech. V oblasti pracovního práva přesto někdy dochází k diskriminaci v zaměstnání, neboť pro zaměstnavatele bývá někdy výhodnější zaměstnávat pouze určité skupiny občanů. Proti diskriminaci chrání občany v současné době dva nejdůležitější pracovně právní předpisy,

37 Ministerstvo pro lidská práva a menšiny. *Souhrnná zpráva o plnění priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže za rok 2007*. [online]. s. 1.

38 Halásková, R. *Kapitoly ze sociální politiky*, s. 117.

39 MPSV. *Princip rovného zacházení s muži a ženami v zaměstnání*. [online].

40 Ministerstvo pro lidská práva a menšiny. *Souhrnná zpráva o plnění priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže za rok 2007*. [online]. s. 1-2.

a to zákon o zaměstnanosti a zákoník práce. Uvedená právní úprava je nyní doplněna rovněž ustanoveními zákoníku práce. Tato ustanovení upravují jak povinnost zaměstnavatele zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování, odbornou přípravu a funkční postup, tak i zákaz diskriminace. Orgány, které budou dozírat v této oblasti na dodržování zákazu diskriminace, tedy orgány sociálně – právní ochrany, v této oblasti budou úřady práce v případech, kdy bude porušena rovnost v přístupu k zaměstnání.⁴¹

Pro ženu, která se stará o malé dítě, může být nový start v práci závažný problém. Ženy s malými dětmi často nikdo do práce nechce. Ženy se u pohovorů do zaměstnání setkávají s otázkami typu „Máte děti? Kolik a jak jsou staré? Kdo se o ně stará, když jsou nemocné?“ Ženy pocítují, že je jejich malý potomek překážkou k získání práce. Zaměstnavatelé se totiž obávají, že bude matka s dítětem zůstat doma. Ve ztíženém postavení jsou právě ženy, které se vrací do práce po mateřské dovolené. Na několik let ztratily kontakt s pracovním prostředím a přestaly vykonávat svoji profesi. Často tak ztratily svoji jistotu a přestaly si věřit. Dlouhý čas strávený v domácnosti a pečováním o malé dítě se podepsal i na jejich schopnosti komunikovat a vyjadřovat se.

2.1 Nezaměstnanost

„Nezaměstnanost lze definovat jako takový stav ekonomiky, v němž osoby v produktivním věku schopné práce a přející si pracovat nemohou najít práci. Je výlučně makroekonomickým problémem, neboť nikdo jiný než vláda nemá možnost ji ovlivňovat globálně. Z ekonomického hlediska se období vysoké nezaměstnanosti vyznačují tím, že se v nich běžný hrubý národní produkt HDP pohybuje pod úrovní potenciálního hrubého národního produktu HDP. Vysoká nezaměstnanost je projevem plýtvání zdroji, protože během depresí, kdy je nezaměstnanost vysoká, nevyrábí ekonomika tolik, kolik je schopna.“⁴²

„Práce je v naší kultuře hluboce zakotvená, na ní je vystavěna architektura společnosti i psychika člověka. Práce je nástrojem kariéry i společenského vzestupu, je naplněním motivací, ambicí i ctižádosti, spokojenosti i radosti. Práce je ústředním institutem, který organizuje život člověka a jehož prostřednictvím se člověk sám definuje a utváří si svoji identitu a svoje sebevědomí.“⁴³

41 Halásková, R. *Kapitoly ze sociální politiky*, s. 113.

42 Jírová, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 19.

43 Brožová, D. *Společenské souvislosti trhu práce*, s. 106.

„Výzkumy z nedávné doby ukazují, že nezaměstnanost vede ke zhoršování fyzického i psychického zdraví – k vyššímu výskytu srdečních chorob, alkoholismu a sebevražd. Prokazují, že nedobrovolná nezaměstnanost je pro mnoho lidí vysoce traumatizující událostí.“⁴⁴

„Zaměstnaný je ten, kdo vykonává jakékoliv placené zaměstnání nebo sebezaměstnání. Zaměstnaní jsou rovněž ti, kteří práci mají, ale právě nepracují např. jsou nemocní, na dovolené či stávkují.“⁴⁵

„Nezaměstnaný je ten, kdo je schopen pracovat, je ochoten během určité doby do práce nastoupit, nemá placené zaměstnání ani sebezaměstnání a aktivně ho hledá. Patří sem rovněž ti, kteří byli z práce uvolněni a čekají na výzvu k návratu do práce, nebo čekají na nástup do nového pracovního místa. Podmínkou tzv. registrované nezaměstnanosti je zaregistrování na úřadu práce, jehož prostřednictvím práci hledají.“⁴⁶

„Zaměstnaní a nezaměstnaní dohromady tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Lidé, kteří nepatří ani do jedné z těchto skupin, např. studenti, důchodci, či ženy v domácnosti jsou ekonomicky neaktivní obyvatelstvo.“⁴⁷

„Určitá míra nezaměstnanosti je přirozenou součástí každého tržního hospodářství. Označuje se jako přirozená míra nezaměstnanosti. Nezaměstnanost na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti je označována jako nezaměstnanost dobrovolná, vyplývající z toho, že nezaměstnaní nemají z různých důvodů zájem o nabízená pracovní místa kterých je sice dost avšak nevyhovují nárokům uchazečů.“⁴⁸

2.2 Rizikové skupiny na trhu práce

„Ztíženou situaci mají na trhu práce určité rizikové skupiny, jejichž uplatnění bude vždy problematičtější a jejichž adaptační schopnosti jsou do značné míry omezené. Patří sem.“⁴⁹

- „- zdravotně postižení;
- Romové;
- nekvalifikovaní uchazeči a uchazeči s nízkou kvalifikací;
- **ženy, zejména pak ty, které pečují o dítě/děti ve věku do 15 let;**

44 Jírová, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 17-18.

45 Brožová, D., *Společenské souvislosti trhu práce*, s. 77.

46 Brožová, D., *Společenské souvislosti trhu práce*, s. 77.

47 Tamtéž, s. 77.

48 Jírová, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 19.

49 Jírová, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*, s. 67.

- věkově starší osoby;
- mladí lidé, zejména pak absolventi a mladiství;
- uchazeči společensky nepřizpůsobiví, často měnící zaměstnání se špatnou morálkou.⁵⁰

„Nezaměstnané osoby v evidenci úřadů práce pečující o děti do věku 15 let nebo i těžce zdravotně postiženého občana požadují pracovní místa se zvláštní úpravou pracovní doby a pracovního režimu. Takovýchto pracovních míst je však obecně nedostatek. Zaměstnavatelé tyto osoby odmítají zaměstnávat zejména vzhledem k možnosti časté absence z důvodu péče o dítě v nemoci. Bez podpory (a to jakékoli) se stávají tyto uchazeči nezaměstnatelnými a dlouhodobě zůstávají v evidenci úřadu práce, a to často i přes dosaženou vyšší kvalifikaci.“⁵¹

„Česká zaměstnanost je charakteristická nízkou flexibilitou pracovní doby. Pružné pracovní režimy se aplikují sporadicky. V zaměstnanosti žen se teprve začíná více prosazovat práce v kratší pracovní době.“⁵²

„Ve snaze získat zaměstnání za každou cenu, mnohdy uchazeči, resp. uchazečky této skupiny přijímají zaměstnání, které jim vyhovuje jako pečujícím osobám, nikoliv však jako lidem s určitými předpoklady pro výkon náročné práce. Proto zaměstnání po určité době opouštějí a vrací se zpět do evidence. U žen po návratu z mateřské a další mateřské dovolené je problém o to tíživější, že jejich sebedůvěra je obvykle ještě menší a několikaletá absence na trhu práce je více znevýhodňuje (ztráta profesních znalostí a pracovních zkušeností).“⁵³

2.3 Přístupy společnosti k otázce zaměstnanosti žen

„Sociologie, medicína a pedagogika dávaly ve věci zaměstnání ženy-matky a v otázce slučitelnosti mateřské a zaměstnanecké role po celou druhou polovinu minulého století diametrálně odlišnou odpověď podle toho, v kontextu jaké společnosti pracovaly: jinak odpovídaly v padesátých a jinak od počátku sedmdesátých let minulého století, jinak v kontextu společností západních a jinak v komunistické východní Evropě. Už v první

50 Sirovátka, T. a kol. *Souhrnná zpráva z výzkumné studie provedené v rámci programu „Moderní společnost“: Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti*. [online]. s. 67.

51 Sirovátka T. a kol. *Souhrnná zpráva z výzkumné studie provedené v rámci programu „Moderní společnost“: Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti*. [online]. s. 68.

52 Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, *Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti*, s. 168-170.

53 Sirovátka, T. a kol. *Souhrnná zpráva z výzkumné studie provedené v rámci programu „Moderní společnost“: Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti*. [online]. s. 68-69.

polovině minulého století byly ve veřejné debatě formulovány v principu tři postoje k zaměstnanosti vdaných žen. Dodnes vyčerpávají možná východiska k posuzování této problematiky.⁵⁴

„1. Konzervativní stanovisko zastávalo názor, že vdané ženy a zejména matky nemají pracovat. Vyhraněný konzervativní postoj odmítá práci ženy mimo domácnost, tedy žena by rozhodně neměla být zaměstnána. V podstatě tento názor zrcadlí stav, kdy se žena stará o domácnost a celou rodinu, vytváří zázemí svému partnerovi a v žádném případě nehodlá konkurovat mužům na pracovním trhu, protože muž má odpovědnost živitele rodiny“⁵⁵

„2. Neokonzervativní stanovisko považuje za samozřejmou jen práci bezdětných žen. Předpokládá, že než se žena provdala, získala kvalifikaci v nějakém zaměstnání. To si podržuje i jako vdaná, než se stane matkou. Když však přijdou děti, zaměstnání opouští. Vrací se k němu zpět, až děti dorůstají a její péči už (tolik) nepotřebují. V sociologickou teorii „třífázového modelu“ ženského životního cyklu byl tento postoj rozpracován v polovině padesátých let v knize, kterou publikovali Alva Myrdal a Viola Kleinová – Dvojí role ženy: domov a práce. Třífázový model neztratil dodnes svou výkladovou sílu a praktickou užitečnost.“⁵⁶

„3. Egalitární přístup zdůrazňuje devalvaci kvalifikace ženy v době její péče o děti. Platí to zejména v případech, kdy je mateřská fáze delší, žena kvalifikovanější a rozvoj oboru jejího zaměstnání dynamičtější. Žena ztratí kontakt s dynamikou své profese a následkem toho je velmi často odsouzena k méně kvalifikované práci v oboru či z něho vypadne úplně. Dokonce i v tom případě, že se jí podaří díky značnému úsilí nejen si kvalifikaci udržet, ale i obnovit postup k odpovědnější a lépe placené práci, zpoždění několika let, kdy se věnovala výchově dětí, nemůže už vyrovnat a v soutěži o místo s muži stejných schopností prohrává. Nejedná se tedy o rovnost životních šancí, která se dnes stala součástí pojetí lidských práv.“⁵⁷

„V posledním půlstoletí se v celé Evropě postupně vyvinul k univerzalitě model dvou příjmové rodiny. Období péče o malé dítě překlenuje mateřská dovolená. Po ní se však matka dříve nebo později vrací ke svému zaměstnání. Třífázový model začal převládat v západních společnostech poměrně pozdě, až v osmdesátých letech minulého století. Zaměstnání žen, a to i žen-matek, se stalo samozřejmostí, zaměstnanost žen však měla dva vrcholy, před mateřstvím a po mateřství: s malými dětmi zůstávaly matky většinou doma, od větších už se nebály jít do zaměstnání. Dělo se tak často postupným rozšiřováním

54 Možný, I. *Rodina a společnost*, s. 177.

55 Šnýdrová, I. *Manažerka a stres*, s. 30.

56 Možný, I. *Rodina a společnost*, s. 178-179.

57 Šnýdrová, I. *Manažerka a stres*, s. 31.

zkráceného úvazku. V posledním desetiletí se tato cesta stala ve vyspělých západních společnostech hlavní cestou k mateřství, jež u kvalifikovaných žen je často jedinou alternativou k bezdětnosti.⁵⁸

58 Možný, I. *Rodina a společnost*, s. 189-190.

3. Empirický výzkum

V praktické části své bakalářské práce se věnuji empirickému výzkumu. Ve výzkumném šetření jsem si zvolila kvalitativní techniku sběru dat v podobě skupinového rozhovoru, kdy jsou informace získány v přímé interakci s dotázaným a kde jsem kladně hodnotila možnost zúčastněných reagovat na výpovědi ostatních a rozvést tak dané téma z několika pohledů. Rozhovor probíhal v přátelské atmosféře a trval přibližně hodinu. Rozhovor je sice časově náročný, ale ve srovnání s dotazníkem, který má nízkou návratnost, je vhodný pro zkoumání života lidí a jejich příběhů.

„Kvalitativní výzkum je nenumerické šetření a interpretace sociální reality. Cílem kvalitativního výzkumu je porozumění. Porozumění pak vyžaduje vhléd do co největšího množství dimenzí daného problému. Standardizace kvalitativním výzkumu je slabá a proto má kvalitativní výzkum poměrně nízkou reliabilitu. Slabá standardizace kvalitativního výzkumu, volná forma otázek a odpovědí nevynucuje taková omezení, jaká existují v kvantitativním výzkumu. Potenciálně proto může mít kvalitativní výzkum vysokou validitu.“¹

3.1 Výzkumný cíl

Mým cílem, který jsem si během výzkumu přesněji vymezila, bylo zjistit pocity, potřeby a situace žen na mateřské dovolené a porovnat jejich výpovědi a vnímání situace s výpověďmi jejich manželů a to z hlediska jejich pohledu na mateřskou dovolenou. Zjistit nakolik se shodují nebo naopak rozcházejí představy mužů o mateřské dovolené a její náročnosti z hlediska péče o dítě a domácnost, co všechno musí žena za den stihnout a vykonat, jaké problémy jí potkávají a jaké situace musí zvládat.

¹ Disman, M. Jak se vyrábí sociologická znalost, s. 285-287.

3.2 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvořily čtyři manželské páry s malými dětmi. Dva páry žijí na malé vesnici v Jižních Čechách a další dva páry pocházejí z Jihočeského okresního města. Jména respondentů/tek jsem záměrně pozměnila, aby byla zachována jejich anonymita. Nyní je jednotlivě podrobněji popíši.

1. manželský pár – Věra, 37 let & Jan, 36 let

Mají tři malé děti, dívku ve věku 7 let, 4 roky starého chlapce a 5 měsíců starou holčičku. Věra je na mateřské dovolené již sedmým rokem. Vystudovala střední odbornou školu a před odchodem na mateřskou dovolenou byla pracovně plně vytížena v jedné soukromé firmě se zaměřením na prodej počítačové techniky. Její manžel Jan pracuje jako správce počítačové sítě a programátor ve státním podniku. Jan je hodně pracovně vytížen, domu se vracívá večer a značně unaven. Vedle jeho práce se mu podařilo postavit rodinný dům na malé vesnici 18km od Českých Budějovic, kam se s rodinou před nedávnem přistěhovali. Ve svém volném čase se snaží dodělat konečné práce na domě a zahradě. Veškerá domácnost a péče o děti tak leží na Věře.

2. manželský pár – Jana, 24let & Jaroslav, 26 let

Jana s manželem mají jedno dítě, roční dívku. Když Jana otěhotněla, v 6 měsíci těhotenství, přerušila studium na vysoké škole ve 2. ročníku. Nyní nastoupila na dálkovou formu studia a chce tak během mateřské dovolené dokončit bakalářské studium. Její manžel Jaroslav je zaměstnaný jako voják z povolání. Přestože je jeho práce jak fyzicky tak i časově náročná, snaží se veškerý svůj volný čas trávit s rodinou a pomáhat manželce s domácností. Soboty, kdy je Jana celý den ve škole, hlídá dceru celý den a je manželce při studiu patřičnou oporou. Manželé bydlí ve velkém městě v panelovém bytě.

3. manželský pár – Petra, 35 let & Miroslav, 34 let

Petra a Miroslav mají dvě děti, roční a čtyřletou dívku. Petra před nástupem na mateřskou dovolenou žila několik let v Itálii, kde podnikala. Po návratu do Čech ukončila svojí podnikatelskou činnost a založila si s Miroslavem rodinu. Její manžel pracuje jako vysoce postavený manažer a jeho práce je psychicky velmi náročná. Petra, ačkoliv je na

mateřské dovolené, se snaží přispět do rodinného rozpočtu a ve volných chvílích po večerech a o víkendech překládá italské texty pro jednu reklamní firmu. Když Petra překládá, může se spolehnout na svého manžela, který se maximálně snaží věnovat svým dcerám. O víkendu s dívkami jezdí pravidelně na výlety spolu s jeho přáteli, z nichž někteří mají také malé děti, a tím se Petře snaží pomoci vytvořit podmínky a potřebný klid na soustředění při práci. Miroslav se snaží Petře pomáhat i v takových záležitostech jako je vaření a práce v domácnosti. Rodina žije v centru velkého města v domě Miroslavovo rodičů, kde jsou dva oddělené byty a obě rodiny tak bydlí samostatně.

4. manželský pár – Lenka, 35 let & Vladimír, 33 let

Lenka s Vladimírem mají dva syny, staršímu jsou 3 roky a mladšímu 5 měsíců. Lenka se před nástupem na mateřskou dovolenou živila výrobou stříbrných šperků. Svoji malou dílnu má přímo v rodinném domku v malé obci, kde bydlí s rodinou a tak i během mateřské dovolené tráví volný čas výrobou prstýnků a drobných šperků. S narozením druhého syna volného času však značně ubylo. Vladimír je zaměstnán jako strojírenský technik. Po příchodu z práce se snaží pomáhat Lence jak s péčí o děti tak s domácností. Vladimír nikdy nezastával tradiční rozdělení práce na ženskou a mužskou a tak práce v domácnosti a péče o rodinu je mezi manžely rozdělena rovným dílem.

3.3 Výzkumné prostředí

Výzkumné šetření probíhalo v krajském městě České Budějovice v Jihočeském kraji, kde v současné době žije cca. 100 000 obyvatel. Vzhledem k rozloze a počtu obyvatel jsou České Budějovice centrálním bodem Jihočeského kraje

Druhým místem výzkumného šetření byla obec v okrese České Budějovice v Jihočeském kraji zhruba 21 km od Českých Budějovic. Obec má přibližně 1500 trvalých obyvatel. V posledních letech se na okrajích obce začalo hojně stavět a přibývat mladých rodin s malými dětmi. Nachází se zde mateřská i základní škola, domov důchodců, fotbalový klub, pekárna a několik drobných obchodů. Dopravní obslužnost v obci je zajištěna autobusovou dopravou. Mnoho místních obyvatel je však z časových důvodů vázáno na dopravu vlastním autem.

3.4 Rámec výzkumného šetření

Před zahájením vlastního výzkumného šetření jsem si předem vytvořila okruhy. To znamená, že jsem si dopředu vytvořila otázky k danému tématu, ke kterému jsem směřovala výzkumné šetření. V rozhovoru jsem tak byla volně usměrňována podle předem připravených otázek a měla volnost ve způsobu i pořadí získávání informací. Před každým rozhovorem jsem ubezpečila zúčastněné o anonymitě získaných dat a provedla doslovný zápis odpovědí do počítače. V průběhu šetření jsem reagovala na odpovědi zúčastněných a pokládala doplňující otázky.

Okruhy otázek k rozhovorům:

Základní otázka empirického výzkumu zní: **Nakolik se představy mužů o rodičovské dovolené shodují nebo liší od skutečného vnímání a prožívání tohoto období jejich žen?** Pokusila jsem se tedy porovnat odpovědi žen s odpověďmi jejich mužů na stejné otázky. Pro získání odpovědí na stanovené otázky jsem si podrobněji rozčlenila dílčí, specifické otázky, na které jsem se zaměřila.

- V jaké oblasti si myslíte, že jsou ženy nejvíce diskriminovány?
- Změnilo se nějak vaše sebehodnocení a sebedůvěra na rodičovské dovolené?
- Jak byste zhodnotila období, které trávíte na rodičovské dovolené?
- Oceňuje váš manžel práci, kterou doma zastanete?
- Má váš manžel doma stejné povinnosti jako vy?
- Změnila byste něco po čase, který trávíte na rodičovské dovolené?

3.5 Vlastní výzkumné šetření

Výzkumné šetření probíhalo u dvou manželských párů v Českých Budějovicích a u dalších dvou ve výše uvedené obci. Rozhovor probíhal odděleně nejprve s ženami a poté s muži, aby jednotlivé výpovědi žen neovlivnily výpovědi mužů. Skupinový rozhovor, který jsem zapisovala do notebooku, jsem přepsala a analyzovala.

3.5.1 Analyzovaný skupinový rozhovor

Ženy

Otázka: Cítíte se jako ženy v některé oblasti diskriminovány?

Nad touto otázkou se ženy shodly na tom, že jsou nejvíce znevýhodňovány v zaměstnání a dále v povinnostech, které jsou spojené s domácností.

Ženy uvedly nepříjemnou zkušenost při přijímacím pohovoru do zaměstnání, kdy se jich zaměstnavatel dotazoval, zda a kolik mají dětí, popřípadě kdy děti plánují a zda mají někoho, kdo by jim děti pohlídal v případě, že budou nemocné. Přestože je dnes diskriminace v zaměstnání protizákonná, stále se s tímto přístupem můžeme setkat.

V rodině pak na ženách leží větší díl starostí a práce s domácností a to nezávisle na tom, zda jsou na rodičovské dovolené nebo pracují.

.

Muži

Otázka: Myslíte si, že jsou ženy v některé oblasti diskriminovány?

Všichni muži, až na Jana, se shodli na tom, že jsou ženy diskriminovány v zaměstnání a vidí jistá omezení oproti mužům. Jako hlavní příčinu považují její poslání být matkou, což jim mimo jiné na určitou dobu znemožní profesní růst a přeruší kariéru.

Jan se domnívá, že ženy dnes mohou zastávat vysoké funkce, pokud se pro to rozhodnou a že takových žen přibývá. Říká, že v dnešní době, která se orientuje na rovnoprávnost všech, se žena může prosadit stejně jako muži a má stejné možnosti. Nemyslí

si tak, že by ženy byly (pokud nechtějí) znevýhodňovány a je na jejich volbě, zda se rozhodnou pro rodinný život nebo pro svojí kariéru.

Ženy

Otázka: Jaké vidíte výhody/nevýhody rodičovské dovolené ve městě a na vesnici?

Maminky z malé obce oceňují klidné a zdravé prostředí, ve kterém mohou děti vyrůstat a také menší příležitosti k přístupu k drogám, alkoholu a jiným škodlivým nástrahám pro dnešní mládež. Problém vnímají v nedostatečném kulturním vyžití a volnočasových aktivitách dětí. Musí tak vozit svoje děti na zájmové kroužky do města. A na to navazuje další problém s dopravní obslužností, kdy z časových důvodů bývají vázány na vlastní automobil. V tomto případě je konkrétně Lenka závislá na Vladimírovi, protože nevlastní řidičský průkaz. Jedná se zejména o případy, kdy musí s dětmi k doktorovi nebo ohledně velkého nákupu.

Ženy z velkého města celkově hodnotí prostředí kladně, oceňují možnosti, které město nabízí a dostupnost lékařské péče. Jediné co jim ve městě trochu chybí, je větší možnost vycházek do přírody a parků.

Muži

Otázka: Jaké vidíte výhody/nevýhody rodičovské dovolené ve městě a na vesnici?

Muži vyzdvihli stejné výhody a nevýhody, které nabízejí malé obce a velká města. Konkrétně shledali pozitivem velkých měst dostupnost veškerých služeb a možnost zájmových kroužků pro děti. Negativně hodnotili nedostatek zeleně a hluk.

Jako problém vesnic uvedli dopravní obslužnost a nedostupnost služeb. Výhody pak vidí ve zdravém prostředí.

Ženy

Otázka: Oceňuje Váš manžel práci, kterou doma děláte?

Pouze Lenka se cítí přiměřeně oceněná za práci v domácnosti a za péči o děti. Vladimír jí hodně doma pomáhá a o práci i o péči o děti se manželé dělí. Ačkoliv je Lenka na

rodičovské dovolené, snaží se ve volných chvílích vyrábět drobné šperky a přispět tak do rodinného rozpočtu. To by ale nebylo možné bez Vladimírova přístupu, který bere pomoc v domácnosti za samozřejmou.

Jana přiznává, že se jí manžel také snaží pomáhat, ale vzhledem k tomu, že je pracovně hodně vytížen, není k tomu tolik příležitostí a domácnost tak leží spíše na ní. To zda je oceňována manželem za práci doma si ale není jistá právě proto, že je často pryč a nevidí tak, co všechno je doma potřeba udělat a zařídit a kolik času k tomu zabere péče o dceru.

Věra a Petra se cítí naprosto nedocenené. Mají pocit, že si jejich manželé myslí, že doma nemají skoro žádnou práci a užívají si mateřskou skutečně jako dovolenou. Starost o domácnost jde úplně mimo ně. Miroslav se alespoň snaží věnovat dcerám, ale Jan nemá čas ani na děti a tak nemá žádnou představu o tom, co obnáší péče o rodinu a domácnost. Navíc má Věra v novostavbě stále co vylepšovat a dodělavat. Práce na velké zahradě je mnoho a dvoupatrový dům zahrnuje spoustu práce s úklidem a údržbou. Věra si nedokáže představit, jak bude domácnost stíhat při zaměstnání.

Muži

Otázka: Myslíte si, že dostatečně oceňujete svojí manželku za práci v domácnosti a za péči o rodinu?

Všichni muži mají pocit, že svoji ženu náležitě oceňují. Vladimír dodává, že si je vědom náročnosti, kterou obnáší péče o děti a domácnost. Je mu líto, že nemůže ženě pomáhat víc, když chodí do práce, ale snaží se jí to vynahradit o víkendu. S druhým synem pocítil, že náročnost spojená s péčí o děti je znatelně větší a s ní přibylo i více starostí. Říká, že jsou s ženou mnohem víc unavení, zejména co se narodil mladší syn. Doufají, že až obě děti budou starší, situace se zlepší.

Zajímavá byla Janova reakce, kdy se on sám cítil nedocenený za svojí náročnou práci a zato že postavil svojí rodině dům. Nemá pocit, že by Věra měla starosti nebo mnoho práce jako má on. Naopak když ráno vstává do práce, závidí Věře, že může být doma v klidu s dětmi.

Ženy

Otázka: Když přijde Váš manžel z práce, má stejné povinnosti?

Věra říká, že její manžel po příchodu z práce nemá doma žádné povinnosti. Její muž tvrdí, že si musí doma přeci odpočinout, když celý den pracoval a vydělával peníze. Věru nejvíce mrzí, že se málo věnuje dětem. Nejčastěji po práci sedí v pracovně a relaxuje u počítače. Věru tato situace trápí. Má pocit, že si její manžel vůbec neuvědomuje, že je v domácnosti na všechno sama a cítí se často osaměle.

Ostatní ženy tvrdí, že se jejich manželé snaží doma pomáhat, ale ve skutečnosti udělají jen zlomek práce, kterou musí zastat.

Muži

Otázka: Myslíte si, že v domácnosti zastanete stejné množství práce jako Vaše žena?

Vladimír si myslí, že v domácnosti zastane hodně práce.

Vít s Jaroslavem doma pomáhají spíše o víkendy, ale uznávají, že víc než domácí práce si raději vezmou na starost děti. Nemají ale pocit, že by doma bylo třeba až tolik s něčím pomáhat, ženu mají přeci na rodičovské dovolené a ta má na úklid dost volného času. Je přeci v pořádku, že má domácnost na starosti žena.

I Jan si myslí, že doma pomáhá, ale uznává tradiční rozdělení práce, proto „ženské“ práce přenechává manželce, ale své práce okolo domu má hodně.

Ženy

Otázka: Umíte si představit, že by byl váš manžel na rodičovské dovolené a vy byste chodila do práce?

Věra si takovou situaci neumí vůbec představit. Nemyslí si, že by měl manžel s dětmi tolik trpělivosti, ale hlavně by ani nevěděl, jak se o ně postarat, protože s nimi nikdy nebyl delší dobu sám. Dokonce i když byla Věra v porodnici, byly děti u babičky. Jan by neuměl rodině ani uvařit a úklid by nejspíš zanedbával. Věra má trochu obavy spojené s nástupem do práce. Cítí, že na mateřské mnohé zapomněla a že se i zhoršila její schopnost se vyjadřovat.

Lenka si v tomto nemůže na manžela ztěžovat. Je si jistá, že kdyby bylo třeba, může se na Vladimíra spolehnout. Vladimír nemá problém postarat se o děti i domácnost. Jediné s čím si moc neumí poradit je vaření. Ale myslí si, že i s tím by se časem uměl vypořádat. Není pro ní proto tato situace nepřestavitelná, ale neměnila by. Ve svém mateřství nachází uspokojení.

Jana si myslí, že by její manžel mateřskou zvládl, ale s určitými nedostatky.

Petra by se zase neobávala, že by Miroslav nezvládl péči o dcery, ale o domácnost.

Až na Věru by si ženy dokázaly představit své muže na rodičovské dovolené, ale s určitými problémy spojené s chodem domácnosti. Muži totiž nemají tolik trpělivosti s drobnostmi. Přehlížejí věci, které nepůsobí důležitě, ale není bez nich chod domácnosti možný. Všechny ženy se ale shodly na tom, že při odchodu svých manželů do práce jim trochu závidí. Mají pocit, že odnesou to nejhorší. Muži mají v práci volnost od dětí, mohou si přečíst noviny, ale doma jsou děti na matky pořád nalepené a jsou s nimi nepřetržitě.

Muži

Otázka: Dokážete si představit, že byste si se svojí ženou prohodili role a byli místo manželky na rodičovské dovolené?

Všichni muži si myslí, že by výměnu rolí zvládli. Jan odhaduje, že by se do jednoho týdne vžil do stereotypu a nahradil manželku v domácnosti i v péči o děti. Ale svojí práci by za rodičovskou dovolenou neměnil. On je ten, který vydělává peníze a živí rodinu a jeho manželka zastává svojí roli v domácnosti. V tomto modelu vyrůstal a vyhovuje mu. Jan má pocit, že je víc zatížen než jeho žena, která má doma s dětmi klid. V práci bývá v časovém a psychickém stresu a domu se vrací „vyždímaný“ po dlouhém dni a těší se až si odpočine.

I Jaroslav si výměnu rolí dokáže představit. Bral by to jako takovou dovolenou, kdy by si doma odpočinul od pracovního napětí. Myslí si, že by to ale dlouho nevydržel. Domácnost mu připadá příliš stereotypní, navíc by mu hodně chyběla práce a s ní spojený pocit užitečnosti.

Ani Miroslav by nevydržel na rodičovské dovolené delší dobu. S dcerami si rád hraje, vymýšlí jim zábavu a bere je na výlety, ale práci v domácnosti považuje za ryze ženskou. Ženě se sice snaží pomáhat s domácími pracemi, ale nedělá je rád. Přesto si ale myslí, že by rodičovská dovolená pro něj nebyla problém a že je méně náročná než jeho zaměstnání.

Vladimír by výměnu práce za rodičovsko dovolenou jistě zvládl, ale momentálně by neměnil. Ví, že rodičovská dovolená bývá společností nedocenená. Oceňuje svojí ženu za to co pro rodinu dělá a že se stará o domácnost. Jako rovnocenní partneři si snaží dělit práci rovným dílem mezi sebe. Není zastáncem tradičního rozdělení práce. Naopak ho muži, kteří

vyžadují péči od svých žen ve formě praní, žehlení apod., rozčilují. Říká, že žena přeci není jejich služebná.

Ženy

Otázka: Myslíte si, že svým dětem dostatečně věnujete? A jaký vztah má k dětem váš manžel?

Ženy se na rodičovské dovolené především věnují dětem. Práci okolo domácnosti se snaží dělat ve volných chvílích, kdy děti spí, hrají si nebo jsou hlídány otcem, babičkou, apod. Všechny dotázané ženy si myslí, že se svým dětem věnují v největší možné míře. Shodují se na tom, že s druhým dítětem přibývá násobně víc povinností spojených s péčí a na druhé dítě není tolik času jako bylo pouze na první. Vztahy svých manželů k dětem hodnotí ve směs kladně.

Věra říká, že se situace jejího manžela ohledně zájmu o děti zlepšila, když povyrostly a dalo se s nimi více hrát a vymýšlet různé zábavné aktivity. Ne vždy to tak však bylo. Když se narodila první dcera, zhruba do jejího prvního roku byla Věra velmi zklamaná Janovým nezájmem o dceru. Z práce se vracíval unavený a večery trávil odděleně ve své pracovně u počítače. Časem se jeho zájem o děti zlepšil a začal se jim více věnovat. Přesto Věra vidí stále jisté rezervy v zájmu o děti, které by mohl zlepšit.

Petra je s Miroslavem v tomto směru spokojená. Už když se narodila první dcera, tak se snažil od začátku pomáhat (např. večerní koupání dcery byla jeho starost). Přes víkend často jezdí s dcerami na výlety, aby Petra měla klid na překlady z italštiny do češtiny, kterým si při rodičovské dovolené přivydělává.

I Jana je se svým manželem v tomto ohledu spokojená. O dceru se Jaroslav umí postarat sám i na delší dobu. A když Jana potřebuje kvůli dálkovému studiu pohlídat dceru na celý den, může se na manžela spolehnout. Jaroslav se už teď těší až dcera povyroste. Chce jí od útlého věku, hned jak to půjde, vést ke sportu. Jana se považuje za dobrou matku, svůj život už si bez dcery ani neumí představit.

Co se Vladimíra týče, je opravdu všestranný muž, kromě pomáhání s domácími pracemi se věnuje i dětem. Přes týden bývá pracovně vytížen, ale o víkendu se to snaží vynahradiť celé rodině. Jediné co Lenku někdy mrzí, je, že Vladimír v poslední době má rád svůj klid a rád doma odpočívá. A tak ve společném čase, kdy by ráda vyrazila na nějaký výlet

i s dětmi, Vladimír upřednostňuje trávit čas s dětmi doma. Ale tam je s nimi Lenka pořád a to bývá příčinou neshod mezi manžely. Lenka chápe, že je manžel po týdnu v práci unavený, ale on by zase měl pochopit jí a vyjít jí vstříc. Lenky má děti moc ráda a snaží se je vést k samostatnosti a disciplíně. Když je s dětmi doma, snaží se s nimi smysluplně trávit čas. Myslí si o sobě, že je pro své děti přesně taková matka, jakou potřebují a věnuje se dětem ráda.

Muži

Otázka: Zvládá vaše manželka péči a výchovu vašich dětí podle vašich představ? Myslíte si, že se vašim dětem věnujete dostatečně?

Všichni muži, podle řečeného, věnují svým dětem dostatek pozornosti. Jan se zmínil o svém dětství. Jeho otec byl hodně v práci a na děti neměl téměř čas. V té době si Jan řekl, že se jednou svým dětem bude věnovat víc než jemu jeho otec. Dnes říká, že je taky hodně času v práci, ale to už nezmění. Dětem se však věnuje a chtěl by je, až budou větší, vést ke sportu. Na Věru je jako na matku pyšný, dětem se věnuje naplno a je i šikovná hospodyně. Když o ní mluvil, uvědomil si jak moc pro ně dělá a že by jí měl víc oceňovat.

Vladimír tvrdí, že se Lenka stará o děti správně. Jen má někdy pocit, že je na ně zbytečně přísná. Lenka je ve vztahu ta dominantnější a nemá ráda, když jsou věci jinak než si přeje. To někdy zapříčiňuje i jejich partnerské neshody. Kolik věnuje Vladimír dětem času považuje za přiměřené vzhledem k jeho práci a povinnostem v domácnosti.

Miroslav svojí manželku shledává jako dobrou matku pro své děti. Co by ale zlepšil na Petřině přístupu k dětem je komunikace s nimi. Má pocit, že by si s nimi mohla více povídat a rozšiřovat jejich znalosti. Miroslav o sobě mluví jako o dobrém tátovi. Dcerám se snaží vymýšlet zábavný program a obstarávat jim nové podněty, které by je stimulovaly.

Ani Jaroslavova výpověď se od ostatních příliš neliší. I on je dobrým otcem, který se věnuje své dceři a i jeho manželka je pečující a starostlivá matka a k její péči nemá žádné zásadní výhrady.

Ženy

Otázka: Jak máte vyřešenou otázku ohledně hlídání dětí? A kolik času vám zbývá pro vás samotnou?

Všechny dotázané ženy si svého volného času velmi váží, protože ho není příliš a snaží se ho i smysluplně naplnit. Svůj volný čas také využívají k návštěvě kadeřníka či kosmetiky. Nejčastější zábavou je pro ně surfování po internetu, kde navštěvují zejména diskusní fóra maminek a stránky o rodině a dětech. Další zábavu tvoří šití, čtení, kalanetika či jóga. Na koníčky ženám však nezbývá příliš mnoho času.

Petra má „smůlu“ na babičky, které by jí pohlídaly děti. Neprojevují o svá vnoučata takový zájem, jaký by mohly. Svá vnoučata vidí jen při příležitosti Vánoc a narozenin. Hlídat si děti od mladé slečny zkusila jen jednou, sice slečna hlídání zvládla, ale Petra byla celou dobu nervózní a neměla z toho dobrý pocit. S hlídáním se tak spoléhá pouze na svého muže. Od doby co je na mateřské si nevzpomíná, kdy by měla celý den čas jen pro sebe. Přes týden volný čas v podstatě nemá a o víkendu, kdy má na starost děti hlavně muž, pracuje na překladech. Takže o času jen pro sebe samotnou nemůže být ani řeč.

Věra má výbornou babičku z manželovo strany, která často hlídá děti i kdykoliv je třeba. Nebýt jí, Věra by nevěděla, jak by si manžel poradil s dětmi v době, kdy byla v porodnici a měla by velké starosti. S časem, který má sama pro sebe, odpověděla podobně jako Petra a zbývající dvě ženy. Volný čas nemá a dokud děti neodrostou ani s ním nepočítá. Navíc práce okolo domu a velké zahrady bude vždycky hodně.

Jana má obě babičky vzdálené skoro 50 km od svého trvalého bydliště, takže babičky hlídají opravdu jen, když není jiné východisko. Jana jim ale svojí dceru nerada dává na hlídání, protože jí, jak už babičky mají ve zvyku, rozmazlují a učí na sladký. Většinou tak po takovém hlídání naruší dceři pravidelný denní řád a zvyklosti. Proto je nejkliďnější, když se o dceru stará manžel. Jana si sama dříve přivydělávala hlídáním dětí, ale nechat si pohlídat své vlastní se zatím obává. Svůj veškerý čas Jana věnuje dceři. Dříve hodně sportovala, ale co nastoupila na rodičovskou dovolenou, sportu se téměř vzdala a začíná to vidět i na své postavě. Ví, že by s tím měla začít něco dělat, ale při studiu a dceři na to nezbývá čas a ani energie.

Lenka, ačkoliv moc času také nemá, snaží si pro sebe najít alespoň chvíli, když je Vladimír doma. Večer pravidelně doma cvičí jógu, které se věnuje již několik let. Lenka je zastáncem zdravého životního stylu a snaží se mít stále přehled v oblasti esoteriky. Říká, že je velmi náročné udržet si nějaké koníčky na mateřské a kdyby neměla partnera, který jí pomáhá jako Vladimír, ani by to pro ní nebylo možné. Co se hlídání týče, musejí si s manželem vystačit sami, protože obě babičky již nežijí.

Muži

Otázka: Má vaše žena na rodičovské dovolené dostatek času sama pro sebe? A když vaše žena potřebuje, pohlídáte děti?

Jan, když Věra potřebovala k doktorovi, měl už několikrát starší dceru a syna v práci na dobu potřebnou k doktorovi. Ale je lepší, když děti pohlídá Janova matka, s kterou mají děti hezký vztah. Už od narození nejstarší dcery se na ní mohou spolehnout. S časem je na tom Janova žena lépe než on. Když něco neuklidí ihned, ale nechá to na později, nic se nestane, to si v práci Jan ale dovolit nemůže. Když propásne pevné termíny, má z toho následky a je tak často pod časovým tlakem.

Podle Vladimíra si Lenka pro sebe umí udělat čas jak potřebuje, protože mají práci v domácnosti a péči o děti rozdělenou. Někdy má pocit, že naopak jemu žádný volný čas nezbyvá jako jeho manželce. Z práce jde rovnou domů, kde na něj čekají další povinnosti. Jeho žena se pak někdy diví, že si chce doma odpočinout a nevezme raději rodinu někam na výlet. Zejména s narozením druhého syna se zvětšily časové nároky spojené s péčí o děti. Když jeho manželka nutně potřebuje pohlídat děti, bere si v práci dovolenou, protože tam si je vzít nemůže. Ale taková situace nastává velmi zřídka.

Miroslav téměř pravidelně hlídá dcery přes víkendy, usuzuje proto, že volného času jen pro sebe má jeho manželka dostatek. Přes týden bývá Miroslav do večera v práci a děti si tam vzít nemůže. V týdnu je s nimi tedy manželka neustále a babičky o hlídání neprojevují zájem. Přestože manželka o volných víkendech překládá, Miroslav jí závidí, že určitý čas i tak může trávit podle sebe.

Když se Jana s Jaroslavem dopředu domluví, není pro něj problém si přizpůsobit podle toho práci a dceru rád pohlídá. A volného času pro sebe má Jana kolik potřebuje. Stačí když se s ním domluví a na potřebnou dobu se o dceru postará.

Ženy

Otázka: Je něco, co byste u vás doma po nástupu na rodičovskou dovolenou ráda zlepšila?

Jana od té doby, co navázala na dálkové studium, cítí že jí zabírá spoustu času, který nemůže věnovat svojí dceři. Za rok by měla ukončit studium státními bakalářskými

zkouškami a dosáhnout tak titulu Bc. Pak by se konečně chtěla naplno věnovat dceři, což nyní není až tak možné. Také by uvítala, kdyby okolí více oceňovalo ženy v domácnosti s malými dětmi. Má pocit, že si dnešní společnost práce matek příliš neváží. Naopak všichni samozřejmě předpokládají, že žena zůstane s dětmi doma a bude se o ně pečlivě starat. Jana denně vykonává řadu činností, které se pro ní postupně staly stereotypní. Zatím si neumí příliš dobře představit, že by měla doma strávit několik let. Někdy se cítí sklíčeně z toho, že jí nikdo neocení a nevidí co dělá. Žádné uznání a stereotyp jsou příčinou toho, že někdy propadá úzkostným a sklíčováním pocitům. V této situaci Jana oceňuje jakoukoliv pochvalu. Navíc péče o dítě na rodičovské dovolené je i časově náročná. Jana říká, že v péči o její dceru jde o dvacet čtyř hodinové služby denně. K tomu jí všechno přerůstá přes hlavu, ale své dítě prostě vypnout nemůže, takže je neustále ve stresu a napětí.

Lenka nepřemýšlí o tom, zda by chtěla něco měnit. Říká, že dříve chtěla mít všechno perfektní, být ta nejlepší máma a mít čistou domácnost, prostě všechno akorát. Čas jí ale naučil, že mít všechno perfektní ani nejde a člověk se tak akorát připravuje o drahocenný čas, který může využít smysluplněji.

Věra s Petrou by si nejvíce přály, aby se manžel více zapojil do domácích prací a více jim pomáhal. Obě ženy se cítí na rodičovské dovolené taky značně osaměle. Mají pocit, že o ně manžel přestává mít zájem a málo se jim věnuje. Ženy se po dlouhém dnu, kdy jsou doma s dětmi samy celý den, těší až jejich manžel přijde z práce a bude jim věnovat svojí pozornost a povídat si s nimi. Věra je zklamaná, že si manžel většinou nevšímá ani dětí. Petra má zase pocit, že co je doma na rodičovské dovolené se vzájemně s manželem odcizili. Někdy má pocit, že je spojují už jen ty děti a společná domácnost.

Muži

Otázka: V čem si myslíte, že je vaše manželka po nástupu na rodičovskou dovolenou nespokojená? A vy sám, změnili byste něco?

Jan si myslí, že je Věra na rodičovské dovolené spokojená. Ona je rodinný typ a čas trávený s dětmi si užívá. Jan nemá pocit, že by jí něco chybělo nebo že by měla být s něčím nespokojená. Jen je hodně citlivá, takže hodně věcí řeší a neshody víc prožívá a zveličuje. On sám by ocenil, kdyby byla Věra víc ctizádostivá a průbojná. Taky by o sebe měla víc pečovat, o svůj zevnějšek se příliš nestará.

Miroslav své manželce v poslední době moc nerozumí, bývá někdy i několik dní podrážděná a hádavá. Jako možnou příčinu vidí rodinné neshody s její starší sestrou. Miroslav

by chtěl ještě jedno dítě, ale jeho žena pro to nic nedělá. Moc nerozumí tomu jak Petra přistupuje k otázce mít další dítě. Myslí si, že si rodičovskou dovolenou neužívá jak by mohla. V její situaci by se více radoval z dětí a rodinné atmosféry. Místo toho je ale Petra podrážděná a nepříjemná. Miroslav má pocit, že jí začíná chybět práce a doba trávená s dětmi doma je už pro ní příliš dlouhá. Na otázku co on by rád doma změnil, odpověděl, aby s ním žena více mluvila o tom, co jí trápí a co se jí nelíbí. Má pocit, že buď to sama neví, a nebo o tom neumí mluvit a pak je zbytečně podrážděná z toho, že věci nejsou podle jejích představ. A Miroslav hlavně neví, co se děje a proč. Přál by si tedy, aby se zlepšila jejich komunikace, tu vnímá v poslední době jako vážný problém v jejich manželství.

Vladimír se domnívá, že je Lenka na rodičovské dovolené spokojená. On sám by nic neměnil.

Jaroslav říká, že jeho manželka má po nástupu na dálkové studium více starostí. Jana je hodně poctivá a pečlivá, proto bere jak mateřství tak studium vážně. Předpokládá proto, že jistá nespokojenost bude spojená se zátěží, která pro ní studium představuje. K tomu co by Jaroslav změnil, se vyjádřil tak, že zásadní změnu v jeho životě představuje narození jeho dcery. Najednou má mnohem méně času a už nenese zodpovědnost pouze za svojí osobu. Změnu pocítil i ve svém partnerském životě. Vše ale považuje za přirozenou součást života, on by tedy nic neměnil, ale je na něm, aby se uměl přizpůsobit. Říká, že život není černobílý a vše má své pro a proti.

Ženy

Otázka: Jak vypadá váš den, když jste na rodičovské dovolené? A jak hodnotíte tuto dobu?

Na otázku, jak vypadá den na rodičovské dovolené, jsem dostala od všech dotázaných žen velmi podobnou odpověď.

Za všechny uvádím příklad paní Jany. Když ráno s dcerou vstane, uběhne hodina a půl než jí připraví a nasnídají se. Následuje vaření a neustálý dohled nad dítětem, procházka, nákup, naobědvat dítě a uspat ho, uklidit domácnost, probudit dítě, nakrmit a přebalit, procházka, připravit večeři, přivítat manžela, nakrmit dítě, připravit večeři pro manžela, večerní hygiena, nakrmit a přebalit dítě, uspat ho, nandat nádobí do myčky, vyprat, vyžehlit, vyndat nádobí z myčky, podívat se večer na oblíbený seriál a upadnout do peřin. A ráno začíná kolotoč zase nanovo. Mezitím občas nějaký doktor a očkování.

Pokud tento výčet činností přibližně charakterizuje každodenní činnosti i ostatních maminek, není překvapující, že ženy na rodičovské dovolené propadají pocitu jednotvárnosti každého dne a stereotypu. Přestože na příkladu Jany vidíme, že ženy musejí denně zastat hodně práce, začínají si jí méně vážit.

Petra ještě dodala, že člověk, který nemá dítě, si skutečně nedokáže představit, jaký je to přepych jen tak sedět a je jedno jestli dvacet minut nebo hodinu, ale to s dítětem už možné není. Navíc první půlrok byla uvázaná na to, že musela každé dvě nebo tři hodiny kojít a být doma. Kojení na veřejnosti se zásadně vyhýbala. Taky jezdění s kočárkem za největšího vedra nebo zimy nebylo výjimkou, přestože se snažila takovým situacím vyhnout. Navíc kam se nedostala s kočárkem tam prostě nemohla.

Všechny ženy zaznamenaly také změnu v partnerském vztahu. Jan a Miroslav se začali stále více věnovat práci v zájmu finančního zabezpečení rodiny. A všechny ženy alespoň minimálně pocítily pocity odcizení a samoty. Zejména Věra nebyla zpočátku spokojená, a protože manžel hodně chodil a chodí do práce a má jiný starosti, je v podstatě na všechno sama.

Pro Petru bylo další významnou změnou přerušení jejího pracovního života a nebylo pro ní lehké se s tím z počátku vyrovnat. Nejdříve to byl velký nezvyk být doma a nepracovat. Práce jí hodně chyběla, dokonce šla i pracovat na zkrácený úvazek, ale dlouho to nevydržela. S malým dítětem se to dalo jen těžko zvládnout.

Pro ženy období mateřství přináší hodně hezkého ale i negativního. Tuto dobu ale souhrnně hodnotí spíše kladně.

Věra v mateřství nachází své uplatnění, poslání. Mít děti si vždycky moc přála.

Lenka mateřství necítí přímo jako poslání, umí si ho ale pozitivně odůvodnit i jinak. A sice, že všechnu péči a starání dělá pro někoho, koho strašně miluje.

Petra s Janou období hodnotí za pěkné a hodně náročné. Jak samy říkají, všechno má své pro a proti.

Muži

Otázka: Jak hodnotíte období, kdy je vaše manželka na rodičovské dovolené? Máte představu jak vypadají dny, které tráví vaše žena s dětmi?

Všichni dotázaní muži až na Vladimíra mají představu náplně rodičovské dovolené spojenou zejména s péčí o děti. Práci v domácnosti považují od svých žen za samozřejmou a neuvědomují si její časovou náročnost, náplň ani jednotvárnost.

Miroslav má pocit, že co jsou děti, jejich vztah s Petrou se změnil. Nemají na sebe skoro žádný čas a Petra bývá často podrážděná. Ubylo i množství společných aktivit a tráveného času. Bojí se, že až děti odrostou nebude nic, co by je spolu nadále spojovalo. Období mateřství své ženě přeje, ale má pocit, že větší břemeno zůstalo na něm. Každý pracovní den brzy vstává a pozdě přijíždí domů. Ve své práci má poměrně velký stres a bývá psychicky hodně unavený. Někdy své manželce závidí domácí pohodu a čas trávený s dcerami. Takže období, kdy je jeho žena na rodičovské dovolené, hodnotí tak, že vedle jeho práce přibyly i starosti a péče o děti. Miroslav se snaží své ženě v domácnosti pomáhat, což dříve tolik nedělal a o to má méně volného času. Petřin den s dětmi si představuje docela zábavně, nějaké hry s dcerami, procházky, zajde si na dětské hřiště, kde si popovídá s ostatními maminkami a o víkendu, kdy většinou hlídá alespoň jeden den, má Petra pro sebe a překládání čas. Jinak má Petra sem tam nějakou práci v domácnosti a dopoledne vaří oběd.

Zejména Jan nevnímá náročnost péče o tři děti a domácnost. Období kdy je jeho žena na mateřské hodnotí jako náročné. Jan se s rodinou přestěhoval do nově postaveného rodinného domu, a proto je pro ně toto období zařizování nového bydlení finančně náročné. Má tak hlavně starosti, aby měl stále dost práce a aby rodinu dostatečně finančně zajistil. Jan si myslí, že se Věra má na mateřské dobře, je celý den s dětmi, které má tolik ráda a věnuje se domácnosti. Považuje toto období pro Věru za odpočinkové. Za sebe má ale velké starosti ohledně financí. Na otázku jak probíhá Věry den s dětmi, přiznal, že vlastně ani neví. Předpokládá, že si přes den hraje s dětmi a hodně s nimi chodí ven.

Vladimír dobře zná denní náplň své manželky. Je to dané také tím, že se tolik spolupodílí na chodu domácnosti a na péči o děti. Nynější období, kdy je Lenka na rodičovské dovolené, hodnotí sice jako náročnější, člověk má více závazků a nemůže už myslet jenom na sebe, ale zároveň to považuje jako přirozenou součást života. Předpokládá, že se náročnější období postupně s tím, jak děti porostou, zmírní.

Jaroslav hodnotí současné období, kdy vidí, jak jeho dcera vyrůstá a dělá pokroky za jedinečné a hezké. Pro něj je toto období velice rychlé. Každý den dojíždí 50 km do práce, takže minimálně dvě hodiny stráví dojížděním. Jeho práce je fyzicky náročná. Domu se vrací až večer, kdy Jana očekává jeho pomoc s dcerou a domácností. Tento kolotoč má každý pracovní den a někdy má službu i přes víkend. Tu si ale teď snaží přizpůsobovat, aby mohl hlídat dceru, když Jana potřebuje být celý den ve škole. Pro Janu považuje období rodičovské

dovolené za náročné zejména kvůli jejímu studiu. Její běžný den ale vnímá ve srovnání s jeho dnem za nenáročný, navíc nemá žádný stres s dojížděním. Někdy ho překvapuje, že bývá Jana po dni unavená. Může si s dcerou přeci přes den na chvíli lehnout, když jí dává po obědě spát. Jana ale říká, že má hodně práce s domácností, ale s tou se jí snaží pomáhat, jak mu to čas dovolí. Jak Jana tráví den s dcerou přesně neví, předpokládá že si spolu hrají, chodí na procházky, občas nějaká práce v domácnosti, ale to není nic až tak moc namáhavé. Jaroslav považuje svoji práci za náročnější.

Ženy

Otázka: Jaká je vaše sebedůvěra na rodičovské dovolené? Změnila se po vašem nástupu na ní?

Bohužel odpověď na tuto otázku byla u všech žen podobná. Jejich sebedůvěra je spíše nižší. Příčinu ženy vidí i ve společnosti, která mateřství nedostatečně oceňuje. To může být doloženo i na příkladu rodičovského příspěvku, které matky pobírají. Matky s malými dětmi jsou jistým způsobem znevýhodněné i na trhu práce. Ženy se také shodly na tom, že si za snížení svojí sebedůvěry mohou částečně samy. Ve chvíli kdy ženy přestaly chodit do zaměstnání a Jana přerušila studium, se věnovaly pouze péči o své dítě a začaly si vytvářet „svůj“ svět. Jen Petra se snažila zpočátku stíhat vedle malého potomka i práci. Po krátkém čase ale zjistila, že se obojí dobře zvládat nedá a z práce odešla. U žen se proměnily hodnoty a začaly se domnívat, že je nejdůležitější, aby se celý den věnovaly domácnosti a dětem, než aby si na sebe udělaly minimální čas, věnovaly se koníčkům nebo svému vzdělání. Po porodu byly ženy přesvědčené, že by se vše mělo podřizovat jejich dítěti, které je nyní na prvním místě. A tím u nich začal upadat zájem o sebe samu. Ženy začaly vykonávat každý den řadu stejných činností. Upadly tak do stereotypu. S tím je spojené i jejich sebedůvěra. Pohybují se v neviditelném kruhu mezi stejnými lidmi, ve stejném prostředí, kde čelí stále stejným nebo podobným problémům. Dotázané korespondentky také říkají, že to zda mají zdravé sebedůvěry a věří si se odráží i na jejich chování a na tom jak jednájí. Důležité také je umět se vyjádřit a sdělit svůj názor.

Všechny dotázané ženy uvádějí, že jejich sebedůvěra byla před nástupem na rodičovskou dovolenou vyšší. Ženy mívají díky jednotvárnosti každého dne pocit promarněného času a méněcennosti jejich práce. K tomu zaznamenaly i zhoršenou schopnost komunikace.

Zejména Věra má pocit nedocení ze strany svého manžela. Někdy to skoro vypadá, že si Jan myslí, že doma nic nedělá a mateřská je vlastně pro ní opravdu dovolenou. Také se zhoršila její schopnost vyjadřování. Příčinou je, že s dětmi tráví celý den a s jinými lidmi nepřijde až tolik do styku. Často slýchává, jak si některé maminky občas zajdou zacvičit nebo chodí na lekce angličtiny. Na to ale Věra se třemi dětmi a velkou domácností nemá čas. Velmi se obává až bude po tolika letech strávených na rodičovské dovolené hledat práci.

Muži

Otázka: Myslíte si, že doba, kterou tráví vaše manželka na rodičovské dovolené, změnila nějakým způsobem její sebevědomí? A může mít mateřství nějaký vliv na sebevědomí ženy?

Zdalo se mi, že tato otázka všechny muže zaskočila. Nejspíš podobnou otázku vůbec neočekávali.

Odpověď Jana a Miroslava trochu směřovala k údivu, proč by mateřství mělo ovlivňovat jejich sebevědomí. Po krátké úvaze usoudili, že mateřství ženy prožívají víc než muži a jsou na děti více vázané. Usuzují, že to může mít vliv na prožívání této doby, ale spojitost se sebevědomím v tom příliš nevidí.

Jaroslav si není úplně jistý, ale předpokládá, že sebevědomí jeho ženy je stejné i po nástupu na rodičovskou dovolenou. Připouští, že mateřství může mít jistý vliv na sebevědomí ženy, ale nikdy nad tím nepřemýšlel.

Vladimír usuzuje, že ani sebevědomí jeho manželky se po nástupu na rodičovskou dovolenou nezměnilo. Tím, jak mateřství působí na sebevědomí ženy, si není jistý. Myslí si, že jistý vliv může mít, to jak manžel oceňuje svojí ženu za práci v domácnosti a za péči o rodinu.

Ženy

Otázka: Máte pocit, že váš manžel zná vaše potřeby a pocity na rodičovské dovolené? Že si uvědomuje, co mateřství a péče o domácnost obnáší?

Jak už šlo vycítit z předchozích odpovědí, ženy se cítí nedocenené a jejich manželé vidí v rodičovské dovolené především jen starost o děti. Neuvědomují si dostatečně práci spojenou s chodem domácnosti. Jen Lenka se musela svého muže zastat, že se opravdu snaží, aby péče o děti a starost o domácnost neležela pouze na ní. Přesto si ale není úplně jistá, zda má Vladimír skutečnou představu o tom, co všechno musí za den stihnout.

Muži

Otázka: Je možné, že se vaše představy o rodičovské dovolené mohou lišit od toho, jak jí vaše manželka skutečně prožívá?

Všichni dotázaní muži uznali, že je to možné, ale v každodenním shonu o tom není čas přemýšlet. Navíc v některých věcech muži ženám prostě nerozumí. Říkají, že vnímání a myšlení se mezi muži a ženami přirozeně liší a tam mohou vznikat tyto nesrovnalosti.

3.6 Shrnutí výzkumu

Základní otázka výzkumného šetření zní: **Nakolik se představy mužů o rodičovské dovolené shodují nebo liší od skutečného vnímání a prožívání tohoto období jejich žen?** Pro zjištění odpovědi na tuto otázku jsem položila dotázaným několik dílčích otázek, které umožnily vytvořit obraz vnímání mateřství samotných žen a jejich manželů a porovnat jejich odpovědi.

Za důležitý poznatek považuji míru sebevědomí všech dotázaných žen, které se po určité době strávené na rodičovské dovolené začalo snižovat. Ženy na mateřské upadají do stereotypu a to má také vliv na jejich pocit promarněného času a méněcennosti. Matky s malými dětmi musejí za den zastat hodně práce nejen spojené s péčí o děti ale i o domácnost. Ačkoliv je toto období pro matky jedinečné, je pro ně zároveň i velmi náročné.

Z výpovědí mužů lze usuzovat, že si velmi málo uvědomují náročnost tohoto období pro jejich manželky. Rodičovskou dovolenou spíše vnímají jako období, které tráví jejich ženy pečováním o dítě, ale už si jen málo uvědomují, kolik práce musejí během dne zastat v domácnosti. Všechny ženy se v tomto smyslu více či méně cítí nedocenené, což také souvisí

s poklesem jejich sebevědomí. Všichni muži přitom vypovídají, že své ženy dostatečně oceňují.

Skutečnost, že má na ženy doba strávená na rodičovské dovolené vliv na jejich sebevědomí, muže vůbec nenapadla.

Dalším důležitým poznatkem výzkumného šetření bylo zjištění, že všechny dotázané ženy na rodičovské dovolené uvádějí nedostatek času, který mají jen samy pro sebe. Zarážející na tom je, že si tuto skutečnost žádný z jejich manželů neuvědomuje. Naopak se konkrétně tři muži ze čtyř dotázaných domnívají, že to jsou právě oni, kteří nemají žádný volný čas.

Z výpovědí dotázaných tak lze usuzovat, že se ani jedna strana nezamyslela nad tím, zda má druhý partner dostatek času jen pro sebe.

Zajímavým zjištěním byl i fakt, že muži doma zastanou jen zlomek práce. Kromě Vladimíra muži zastávají tradiční rozdělení dělby práce, nebo se domnívají, je-li žena doma, je v pořádku, když má domácnost na starost.

3.7 Diskuze

Moje výzkumné šetření jsem chtěla porovnat s odbornou literaturou. V té jsem však nedohledala, žádné podobné výzkumy, které by popisovaly, jak mateřskou dovolenou muži vnímají v porovnání s jejich ženami. Literatura se zabývá především probíhajícími změnami, které probíhají v dnešní společnosti. Jde především o známý trend klesající porodnosti ve vyspělých zemích, odkládání sňatků a početí dětí do pozdějších let a vzrůstající soužití nesezdaných párů s dětmi. Literatura se také zmiňuje o měnící se struktuře rodiny, do které jsou muži zapojeni více než dříve a o stoupající zaměstnanosti žen. Následkem je pomalu se vytrácející hranice mezi tradičními mužskými a ženskými rolemi.

Závěr

V současné době dochází k významným změnám v demografickém a rodinném chování. Snižuje se počet narozených dětí, roste věk prvorodiček a oddalují se sňatky snoubenců. Tyto změny lze spojovat s proměnou postmoderní společnosti. Člověku se dostává větší svobody a prostoru pro individuální volby. Na druhou stranu toto období přináší i nové nejistoty a křehkost v rodinných vztazích. Role mužů a žen se proměňují a přinášejí měnící se rodinné strategie. Mateřství přesto zůstává neodlučitelnou součástí ženského poslání a identity. Ženy však zároveň touží po osobní nezávislosti a profesním růstu. To ale vede k rostoucímu napětí mezi mateřstvím a profesním životem. A bohužel je to právě role matky, která je základem nerovného přístupu k ženám na trhu práce.

Tradiční model rodiny byl nabourán právě zaměstnaností žen, která jim dala vlastní identitu. Současná rodina prochází změnou tradičních rolí muže jako živitele a ženy jako matky zabezpečující péči o děti a domácnost. Žena zastává svojí roli v zaměstnání i domácnosti a muž je zapojen do nové struktury rodinného života. Vystává tak otázka slučitelnosti pracovního života a rodičovství.

V současnosti je velká pozornost věnována k odstraňování všech forem diskriminace. Přesto zůstává pracovní trh stále rozdělen z hlediska pohlaví na mužské a ženské zaměstnání a setkáváme se i s odlišnou výší mezd mužů a žen.

Ženy obecně patří k rizikové skupině na trhu práce. Zejména matky s malými dětmi jsou značně znevýhodněné. Zaměstnavatelé někdy musejí takovým matkám přizpůsobit pracovní dobu a počítat s tím, že kvůli hlídání nemocných dětí budou častěji chybět. Proto mnohokrát přijmou do zaměstnání raději muže, pokud práci může vykonávat stejně jako žena.

Díky výzkumnému šetření v mé bakalářské práci, ve kterém jsem použila kvalitativní techniku sběru dat v podobě skupinového rozhovoru, jsem zpracovala analyzovaný skupinový rozhovor, který přináší informace o tom, jak ženy prožívají období rodičovské dovolené a jak je vnímán muži.

Mým cílem bylo zjistit, nakolik se shoduje nebo liší vnímání mužů rodičovské dovolené od skutečného prožívání jejich manželek. Analyzovaný skupinový rozhovor v mé bakalářské práci přináší odpovědi na to, v čem se názory mužů shodují a rozcházejí s výpověďmi jejich žen.

Na závěr lze shrnout, že muži mívají zjednodušenou představu o čase stráveném na mateřské a ženy touží po větším uznání ze strany jejich manželů i společnosti.

Seznam použitých zdrojů:

MACHONIN, P.; TUČEK, M. a kol. *Česká společnost v transformaci*. Praha : Slon, 1996. ISBN 80-85850-17-6.

ŠANDEROVÁ, J. *Sociální stratifikace*. Praha : Karolinum, Univerzita Karlova v Praze, 2000. ISBN 80-246-0025-0.

NOVÁČEK, P. Člověk a jeho prostředí na prahu 21. století. In *Člověk a česká společnost na prahu 21. století : sborník statí z mezioborového kolokvia k 10. výročí demokratické revoluce v Československu a z filosofického semináře o fenoménu štěstí u mladých lidí*. Opava : Open Education&Science, 1999, s. 33. ISBN 80-901974-7-7.

MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha : Slon, 2006. ISBN 80-86429-58-X.

Česká společnost na konci tisíciletí. Konference pořádaná Fakultou sociálních věd UK v rámci oslav 650. výročí založení Univerzity Karlovy. Praha : Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-825-5.

BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha : Slon, 2003. ISBN 80-86429-16-4.

MPSV. *Opatření na trhu práce a veřejné služby zaměstnanosti*. Praha : OECD, 2001. ISBN 80-85529-95-5.

HALÁSKOVÁ, R. *Kapitoly ze sociální politiky*. Ostrava : Ostravská Univerzita Ostrava, Filozofická fakulta, 2003. ISBN 80-7042-639-X.

JÍROVÁ, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta národohospodářská, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

ŠNÝDROVÁ, I. *Manažerka a stres*. Praha : Grada, 2006. ISBN 8024712725.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha : Karolinum, Univerzita Karlova, 1993. ISBN 80-7066-822-9.

OSVALDOVÁ, B. *Česká média a feminismus*. Praha : Slon/Libri, 2004. ISBN 80-7277-263-5 (Libri), ISBN 80-86429-31-8 (Slon).

Internetové zdroje:

SIROVÁTKA, T. a kol. *Souhrnná zpráva z výzkumné studie provedené v rámci programu „Moderní společnost“: Problémy trhu práce a politiky zaměstnanosti*. [online]. Praha a Brno : Masarykova Univerzita Brno, Výzkumný ústav práce a sociálních věcí ČR, Národní vzdělávací fond, 2003. [cit. 2009-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie/zprava.pdf>>.

MINISTERSTVO PRO LIDSKÁ PRÁVA A MENŠINY. *Souhrnná zpráva o plnění priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže za rok 2007*. [online]. [cit. 2009-03-18]. Dostupné na WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/ministri-pri-uradu-vlady/michael-kocab/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/souhrnna-zprava-za-rok-2007.pdf>>.

MPSV. *Princip rovného zacházení s muži a ženami v zaměstnání*. Poslední aktualizace 3. 5. 2005. [cit. 2009-03-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/955>>.

ČÁP, J. *Sto let českých žen*. Poslední aktualizace 22. 12. 2007. [cit. 2009-03-21]. Dostupné na WWW: <http://www.lidovky.cz/sto-let-ceskych-zen-0o4-/ln_noviny.asp?c=A071222_000073_ln_noviny_sko&klic=223089&mes=071222_0>.

HAŠKOVÁ, H. *Rodinná a institucionální péče o předškolní děti v české společnosti mezi lety 1945-2006: 2. část - Doma, v jeslích, nebo ve školce?* Poslední aktualizace 27.1. 2008. [cit. 2009-03-21]. Dostupné na WWW: <<http://www.genderonline.cz/view.php?cislocclanku=2008012705>>.

ABSTRAKT

ŠŤASTNÁ, E. *Problematika zaměstnanosti žen po rodičovské dovolené na trhu práce*. České Budějovice 2009. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce L. Maliňáková

Klíčové pojmy: trh práce, děti, nezaměstnanost, diskriminace, mateřství, zaměstnanost, rodičovská dovolená

Práce se zabývá postavením žen po rodičovské dovolené na trhu práce. Teoretická část charakterizuje trh práce, gender role a otázku rovných pracovních příležitostí. Dále popisuje zaměstnanost žen na trhu práce po rodičovské dovolené.

Praktická část je věnována empirickému výzkumu, který zkoumá, jak rodičovskou dovolenou ženy prožívají a jak toto období hodnotí jejich manželé. Cílem je zjistit, nakolik se představy mužů shodují s tím, jak ženy toto období skutečně prožívají.

Abstrakt

The problem of women's employment after maternity leave in the labour market.

Key terms: labour market, children, unemployment, discrimination, maternity, employment, maternity leave

The study describes the women's position in the labour market after their maternity leave. The first part is focused on the characteristics of the labour market and on the questions of gender role and the equal job opportunities. Further follows the employment rate of the women returning back of their maternity leave.

The practical part is focused on the empirical research which inquires into how the women experience their maternity leave and how this period is evaluated by their husbands. The goal is to find out if there is an equivalence of the husband's images and how the women experience the maternity leave.